

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

Кафедра кримінального права і процесу

Саско О.І., Старко О.Л., Чупринський Б.О.

Кримінальне право України

Загальна частина

*Методичні рекомендації щодо
підготовки до семінарських занять
для здобувачів освіти I курсу денної форми навчання
(на базі молодшого спеціаліста)*

Волинський національний університет
імені Лесі Українки

2022

УДК 343.2(477)(073)

ББК 67.408.0(4УКР)р30-2

С 77

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 2 від 19 жовтня 2022 р.)*

Рецензенти:

Ширшикова Р.М. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права, доцент

Билиця І.О. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права, доцент

Саско О.І., Старко О. Л., Б.О. Чупринський

С 77 Кримінальне право України. Загальна частина : метод реком. щодо підгот. до семінар. занять для здобувачів освіти 1 курсу денної форми навчання (на базі молодшого спеціаліста). Луцьк : Волинс. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 69 с.

Методичні рекомендації містять плани семінарських занять, тематику рефератів, перелік ключових термінів і понять, методичні вказівки щодо підготовки до семінарських занять, а також перелік рекомендованої літератури.

© Саско О.І., Старко О. Л., Чупринський Б.О. 2022

© ВНУ імені Лесі Українки, 2022

Вступ

Важливу роль у засвоєнні теорії кримінального права відіграють семінарські заняття. Семінарські заняття є однією з форм роботи здобувачів освіти денної форми навчання по оволодінню навчальним матеріалом з дисципліни “Кримінальне право України”.

Мета семінарських занять – це постановка та дискусійне обговорення найактуальніших питань кримінального права (з опрацюванням тем у вигляді рефератів, доповідей, співдоповідей, відповідей тощо).

Семінарські заняття проводяться по основних питаннях курсу. Під час підготовки до семінарських занять здобувачам освіти потрібно вивчити відповідні законодавчі та інші нормативні акти, які зазначені у навчальних завданнях. Джерелом потрібної для підготовки до семінару інформації є підручники і конспект лекцій, а з питання, що викликає підвищений інтерес – додаткова література.

При підготовці відповідей на питання, що містяться у завданнях, необхідно виробляти навички самостійної роботи з нормативним матеріалом. Слід використовувати спеціальну літературу (монографії, наукові статті).

Підготовленість здобувача освіти до заняття засвідчується наявністю у нього конспекту, в якому цитуються положення нормативних актів, дається письмове вирішення практичних ситуацій. Відсутність конспекту свідчить про те, що здобувач освіти не готовий до заняття.

Виступаючи на семінарському занятті, здобувач освіти повинен викласти суть питання, запропонувати своє вирішення і обґрунтувати його. З дозволу науково-педагогічного працівника інші здобувачі освіти доповнюють доповідача або висловлюють свою точку зору.

У кінці обговорення науково-педагогічний працівник підсумовує його результати, висвітлює позитивні сторони і недоліки відповідей, виставляє відповідні бали у журнал.

Семінарське заняття № 1

Тема 1: Поняття, предмет, завдання та система кримінального права (1 год.)

План

1. Поняття кримінального права як самостійної галузі права.
2. Завдання та функції кримінального права.
3. Кримінальне право в системі права України.
4. Система кримінального права.
5. Наука кримінального права.

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.
3. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В.Баулін, В.І.Борисов, С.Б.Гавриш та ін., За заг.ред. В.В.Сташиса, В.Я.Тація. К.,2019.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: / За ред. М.І.Мельника, М.І.Хавронюка. К.: Атіка, 2019.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: / За ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. К.: Юрінком Інтер, 2018.

Виконати завдання:

1. Дати визначення понять: кримінальне право, система кримінального права, завдання кримінального права, функції кримінального права, предмет кримінального права, методи кримінального права, наука кримінального права.
2. Чи є предметом кримінального права наукові доктрини, теорії, наукові школи?

3. Чи є диспозитивний мето правового регулювання методом кримінального права.

4. Чи є джерелом кримінального права всі рішення Конституційного Суду України?.

5. Чи є постанови Пленуму ВСУ джерелами кримінального права?

Тема 2: Закон про кримінальну відповідальність (1 год.)

План

1. Структура статей Особливої частини. Диспозиції і санкції. Види диспозицій і санкцій.

2. Кримінально-правові норми, їх види.

3. Чинність закону про кримінальну відповідальність в часі. Зворотна сила закону про кримінальну відповідальність в часі.

4. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі. Поняття території України та поняття місця вчинення кримінального правопорушення.

5. Характеристика принципу громадянства та універсального принципу згідно чинного законодавства.

6. Принцип екстрадиції та правові наслідки засудження особи за межами України

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

2. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

3. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Texta

4. Дудоров О.О. , Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваіте, 2014.

5. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар/ Ю.В.Баулін, В.І.Борисов, С.Б.Гавриш та ін., За заг.ред. В.В.Сташиса, В.Я.Тація. К.,2019.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: / За ред. М.І.Мельника, М.І.Хавронюка. К.: Атіка, 2019.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: / За ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. К.: Юрінком Інтер, 2018.

Виконати завдання:

1. Дати визначення понять: закон про кримінальну відповідальність, кримінально-правова норма, диспозиція, проста диспозиція, описова диспозиція, бланкетна диспозиція, відсильна диспозиція, санкція, відносно визначена санкція, альтернативна санкція, тлумачення кримінального закону, екстрадиція.
2. Навести приклади диспозицій норм Особливої частини КК: простих, описових, бланкетних, відсильних.
3. За якими критеріями класифікують кримінально-правові норми ?
4. Навести приклади відносно визначених санкцій та альтернативних санкцій за статтями Особливої частини КК.
5. Навести приклади кримінально-правових норм: заохочуючих, зобов'язуючих, уповноважуючих, норм-дефініцій, норм-цілей.
6. Навести приклади обмежувального та поширювального тлумачення норм закону про кримінальну відповідальність.
7. У яких випадках закон про кримінальну відповідальність має зворотну дію ?
8. Назвіть випадки, коли кримінальне правопорушення вважається вчиненим на території України.

9. Назвіть підстави припинення чинності законом про кримінальну відповідальність.

Семінарське заняття № 2

Тема 3: Поняття кримінального правопорушення та його види (2 год.)

План

1. Поняття кримінального правопорушення у кримінальному праві України, його ознаки
2. Кримінальні проступки.
3. Злочин та його види.
4. Криміналізація та декриміналізація суспільно-небезпечних діянь.
5. Малозначність діяння.
6. Відмінність кримінального правопорушення від інших правопорушень.

Рекомендована література:

1. Дмитрук М.М. Кримінальний проступок: правова природа та ознаки: монографія М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Юрид. л-ра, 2014. 224 с.
2. Горбачевський В.Я., Вартилицька І.А., Микитчик О.В., Плугатар В.С. Кримінальне право України. Загальна частина : альб. схем : навч. посіб. МВС України. НАВСУ. Київ: Прав. Єдність, 2015. 212 с.
3. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.
4. Панов М.І. Кримінальне правопорушення та його види. Харків: Право. 2019. 52 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1078 с.

Виконати завдання:

1. Дати визначення понять: кримінальне правопорушення, суспільна небезпека діяння, кримінальний проступок, злочин, малозначне діяння, криміналізація суспільно небезпечних діянь, декриміналізація суспільно-небезпечних діянь, злочинність.
2. У чому полягає відмінність кримінального проступку та злочину ?
3. Навести приклади кримінальних проступків за розділом II-V Особливої частини КК України.
4. За якими критеріями класифікують кримінальні правопорушення ?
5. У чому полягає відмінність кримінального правопорушення від інших видів правопорушень.
6. Навести приклади особливо тяжких злочинів за розділом I та II Особливої частини КК України.

Вирішити задачі:

Задача 1. Відряджений на перевезення цукрових буряків шофер Шумейко домовився продати одну автомашину буряків Василенкові, який виготовляв з них самогон. Шумейко був затриманий працівниками поліції в момент продажу буряків останньому.

Чи є дії Шумейка та Василенка кримінально протиправними?

Задача 2. Сидоренко вирішив охороняти свій садок за допомогою спеціально виготовленого ним приладу, через який проходив електричний струм. Пізно вночі Сидоренко заснув, а прилад забув вимкнути, внаслідок чого тяжко поранено електричним струмом Зінченка, який проходив біля домівки Сидоренка.

Чи є дії Сидоренка кримінально протиправними?

Тема 4: Кримінальна відповідальність та її підстава (2 год)

План

1. Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності.
2. Форми реалізації кримінальної відповідальності.
3. Підстави кримінальної відповідальності.
4. Стадії реалізації кримінальної відповідальності.

Рекомендована література:

1. Баулін Ю.В. Поняття кримінальної відповідальності та його значення для практики застосування нового Кримінального кодексу України / Новий кримінальний кодекс України: питання застосування і вивчення. Київ-Харків, 2002.
2. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
3. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
4. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.
5. Копотун І. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. К.: Професіонал, 2020. 864 с.
6. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. за заг. ред. О. М. Литвинова. Харків : Право, 2019. 480 с.

Виконати завдання:

1. Дати визначення понять: кримінальна відповідальність, позитивна кримінальна відповідальність, негативна кримінальна відповідальність, фактична підстава кримінальної відповідальності, правова підстава кримінальної відповідальності.
2. Назвіть момент притягнення до кримінальної відповідальності.

3. Громадянин С. вчинив дрібне хуліганство. Чи є дане діяння фактичною підставою для притягнення його до кримінальної відповідальності ?
4. Громадянка Л. систематично займалась проституцією. Чи є правова підстава притягнення громадянки Л. для притягнення її до кримінальної відповідальності.

Семінарське заняття № 4.

Тема 5: Склад кримінального правопорушення (2 год)

План

1. Поняття та значення складу кримінального правопорушення.
2. Кримінальне правопорушення та склад кримінального правопорушення.
3. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення.
4. Види складів кримінальних правопорушень.
5. Кваліфікація кримінальних правопорушень.

Рекомендована література:

1. Дмитрук М.М. Кримінальний проступок : правова природа та ознаки: монографія М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Юрид. л-ра, 2014. 224 с.
2. Горбачевський В.Я., Вартилицька І.А., Микитчик О.В., Плугатир В.С. Кримінальне право України. Загальна частина : альб. схем : навч. посіб. МВС України. НАВСУ . Київ: Прав. Єдність , 2015. 212 с.
3. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваіте, 2014.
4. Науково – практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг.ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В.Чернея. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1078 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. К.: Дакор, 2019. 1387 с.

Виконати завдання:

Дати визначення понять: кримінальне правопорушення, склад кримінального правопорушення, об'єкт кримінального правопорушення, об'єктивна сторона кримінального правопорушення, суб'єкт кримінального правопорушення, суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, матеріальні склади кримінального правопорушення, формальні склади кримінального правопорушення, усічені склади кримінального правопорушення, кваліфікація кримінальних правопорушень.

2. Назвати: факультативні ознаки складів кримінальних правопорушень у формальних складах, момент закінчення кримінального правопорушення у матеріальних складах, момент закінчення кримінального правопорушення в усічених складах, види складів кримінальних правопорушень за ступенем суспільної небезпеки.

3. Навести приклади матеріальних, формальних, усічених складів кримінальних правопорушень за розділами I та II Особливої частини КК України.

4. Навести приклади основних, кваліфікованих та привілейованих складів за розділами II та III Особливої частини КК.

5. Навести приклади “складних” складів кримінальних правопорушень за розділом V та VI Особливої частини КК України.

6. Назвати критерії відмежування злочинів від інших правопорушень.

Семінарське заняття № 5.

Тема 6: Об'єкт кримінального правопорушення (2 год.)

План

1. Поняття об'єкта кримінального правопорушення, його значення.
2. Класифікація об'єкта кримінального правопорушення.
3. Предмет кримінального правопорушення, його кримінально-правове значення.
4. Поняття потерпілого від кримінального правопорушення та його кримінально-правове значення.

Рекомендована література:

1. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваіте, 2014.
2. Коржанський М.Й. Предмет і об'єкт злочину: Монографія. Дніпропетровськ: ЮА МВС, 2005. 252 с.
3. Музика А.А., Лашук Є.В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання: Монографія. К.: ПАЛИВОДА А.В. 2011. 192 с.
4. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження) / За заг. ред. Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова. Харків: Кроссруд, 2008. 364 с.
5. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України : навч. посіб. / В. Я. Тацій ; Укр. держ. юрид. акад. Х. : УкрЮА, 1994. 76 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг.ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В.Чернея. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1078 с.

Виконати завдання:

1. Дати визначення понять: об'єкт кримінального правопорушення, предмет кримінального правопорушення, потерпілий від кримінального правопорушення, загальний об'єкт кримінальних

правопорушень, родовий об'єкт кримінальних правопорушень, безпосередній об'єкт кримінального правопорушення.

2. Навести по 10 прикладів предметних та безпредметних кримінальних правопорушень.

3. Назвати родові об'єкти кримінальних правопорушень, передбачених розділами I – X Особливої частини КК України.

4. Назвати об'єкт та предмет кримінального правопорушення за ч. 1 ст. 114, ч. 1 ст. 144, ч. 1 ст. 158-1, ч. 1 ст. 164, ст. 178, ч. 1 ст. 185, ч. 2 ст. 194 КК України.

5. Чим відрізняється предмет кримінального правопорушення від об'єкта кримінального правопорушення.

6. Назвати предмети кримінальних правопорушень, передбачених розділом XIII Особливої частини КК України.

Семінарське заняття № 6.

Тема 7: Об'єктивна сторона кримінального правопорушення (2 год.)

План

1. Поняття, ознаки та значення об'єктивної сторони.
2. Поняття та види суспільно небезпечних дій у кримінальному праві.
3. Поняття та ознаки бездіяльності.
4. Суспільно небезпечні наслідки як ознака об'єктивної сторони кримінального правопорушення, їх види та значення у кримінальному праві.
5. Кримінальні правопорушення з матеріальними, формальними та усіченими складами.
6. Причинний зв'язок у кримінальному праві та його значення.
7. Спосіб, місце, час, засоби, знаряддя, обстановка, вчинення кримінального правопорушення як факультативні ознаки, що характеризують об'єктивну сторону кримінального правопорушення, їх значення.

Рекомендована література:

1. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
1. Берзін П.С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення: Монографія. К.: Дакор, 2009.
2. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
3. Брич Л.П. Теорія розмежування складів злочинів: Монографія. Львів:ЛДУВС, 2013.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваіте, 2014.
6. Копотун І. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. К.: Професіонал, 2020. 864 с.
7. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб./ за заг. ред. О. М. Литвинова. Харків : Право, 2019. 480 с.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг.ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В.Чернея. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1078 с.

Виконати завдання:

1. Дати визначення понять: об'єктивна сторона, суспільно-небезпечне діяння, суспільно-небезпечна дія, триваючі суспільно небезпечні дії, продовжувані суспільно небезпечні дії, бездіяльність, суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок, матеріальні склади злочину, формальні склади злочину, усічені склади кримінальних правопорушень.
2. Назвати: ознаки об'єктивної сторони: обов'язкові та факультативні; види суспільно-небезпечних дій, види істотної шкоди, що заподіюються злочином,

умови притягнення до кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність, види причинного зв'язку, форми виразу суспільно небезпечних наслідків в нормах КК України.

2. Навести приклади матеріальних, формальних, усічених складів кримінальних правопорушень.

4. Які діяння не охоплюються поняттям “суспільно-небезпечне діяння” ?

5. У чому полягає правило продовженої руки злочинця ?

6. У чому полягає кримінально-правове значення суспільно небезпечних наслідків ?

7. Навести приклади складів кримінальних правопорушень, у конструкції яких час, місце, місце, спосіб, обстановка виступають у якості обов'язкової ознаки.

8. Назвіть випадки, коли автомобіль виступає: а) об'єктом кримінального правопорушення; б) знаряддям вчинення кримінального правопорушення; в) засобом вчинення кримінального правопорушення; г) предметом кримінального правопорушення.

Вирішити задачі:

Задача 1. Віртун, яка була вагітною, вирішила позбутися дитини. Після народження вона викинула її з вікна восьмого поверху гуртожитку, в якому проживала. Судово-медична експертиза встановила, що дитина народилася мертвою.

Чи підлягає Віртун кримінальній відповідальності?

Задача 2. Лікар Травкін виїхав на машині швидкої допомоги на виклик хворого Семенова. У дорозі водій зробив короточасну зупинку біля крамниці на прохання Травкіна, який купив у ній деякі товари. Коли Травкін приїхав до Семенова, той був вже мертвий. Причиною смерті став серцевий напад. Слідством було встановлено, що своєчасна

медична допомога могла б врятувати життя Семенова.

Чи є об'єктивна сторона з кримінального правопорушення у поведінці Травкіна?

Задача 3. Костенко під час бійки з Конкіним наніс йому декілька ударів рукою і одне незначне поранення ножом у руку. Конкін сам перев'язав рану і в лікарню не звертався. Через кілька днів Конкін помер. Експерти встановили, що смерть настала від занесення в рану інфекції.

Чи є причинний зв'язок між діями Костенко і смертю Конкіна?

Семінарське заняття №7

Тема 8: Суб'єкт кримінального правопорушення (2 год.)

План

1. Поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.
2. Види суб'єктів кримінального правопорушення.
3. Осудність, неосудність: поняття та критерії.
4. Поняття обмеженої осудності та її критерії.
5. Вік кримінальної відповідальності.

Рекомендована література:

1. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
2. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
3. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
4. Копотун І. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. К.: Професіонал, 2020. 864 с.

5. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.І.Борисов; За ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. 6-те видання, перероб. і доп. Харків: Право, 2020. 584 с.
6. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.

Виконати завдання:

1. Навести приклади статей КК України, де сформульовано склади кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом (10 прикладів).
3. Навести приклади статей КК України, де сформульовано склади кримінальних правопорушень із загальним суб'єктом (10 прикладів).
4. Назвати кримінальні правопорушення, за які передбачена кримінальна відповідальність з 14 років.
5. Особа, яка хворіє на маніакально-депресивний психоз, вчинила умисне тяжке тілесне ушкодження. Чи може вона бути автоматично визнана неосудною?
6. Назвати медичний критерій неосудності та обмеженої осудності, чим вони відрізняються.
7. Назвати кримінально-правові наслідки обмеженої осудності.
8. Особа у статі патологічного сп'яніння вчинила кримінальні правопорушення, чи може вона бути визнана неосудною чи обмежено осудною ? Якщо так, то за яких умов?
9. Чи може бути визнана обмежено осудною особа, у якої діагностовано деменцію?

Вирішити задачі:

Задача 1. В управління поліції надійшла заява Дмитренка з проханням притягнути до кримінальної відповідальності його пасинка Сергія. У день

свого 14-річчя той зіпсував баян, взятий Дмитренком у прокатному пункті, використав на частування друзів значну суму грошей, які належали вітчиму.

Чи підлягає Сергій кримінальній відповідальності?

Задача 2. 15-річний Зибін викрав автомобіль. На великій швидкості не справився з керуванням і наїхав на Півторака, спричинивши йому тяжкі тілесні ушкодження. Після цього із автомобіля Зибін забрав магнітофон.

Вирішіть питання про притягнення Зибіна до кримінальної відповідальності.

Задача 3. Експедитор ПП “Діброва” Костюченко звернувся до районного відділу Національної поліції із заявою про притягнення до кримінальної відповідальності редакції газети «Вісті» за нанесення йому образи. Слідчий встановив, що в статті газети міститься образа щодо Костюченка.

Чи є підстави для притягнення до кримінальної відповідальності редакції газети? З посиланням на статті КК України розкрийте зміст поняття «Фізична особа».

Задача 4. Раніше судимий Бойко спільно з 13-річним Морозовим та Сидоренком згвалтували Сірову. Морозов та Сидоренко від кримінальної відповідальності були звільнені як особи, які не досягли певного віку.

Чи правильно діяв слідчий?

Задача 5. Зотов, притягнутий до кримінальної відповідальності за вбивство дружини, пояснив, що під час вчинення кримінального правопорушення знаходився в стані тяжкого алкогольного сп'яніння і нічого не пам'ятає. Суд визнав Зотова винним в умисному вбивстві, а сп'яніння розцінив як обставину, що обтяжує відповідальність винного.

Чи правомірний вирок суду? У чому різниця за правовими наслідками фізіологічного та патологічного сп'яніння?

Задача 6. 15-річний Бобров без дозволу батька взяв автомобіль та згодом вчинив дорожньо-транспортну пригоду, в результаті якої Денисюку були завдані тілесні ушкодження середньої тяжкості.

Чи підлягає Бобров кримінальній відповідальності?

Задача 7. 15-річний Куль вступив у злочинну організацію і в її складі взяв участь у кількох нападах на інкасаторів, під час яких двох з них було вбито і викрадено грошей на суму, яка становить особливо великий розмір. Куля засуджено за ч. 1 ст. 255 КК.

Чи правильно діяв суд?

Задача 8. Ковач, який систематично пиячив протягом 10 років і ображав дружину, вкотре прийшов додому п'яним. Як завжди, він почав її ображати, вдарив у голову. Через систематичне знущання чоловіка у дружини Ковача виник стан сильного душевного хвилювання і вона вдарила його в груди ножем, який у цей момент чистила огірок. Ніж ушкодив серце, чоловік помер. Жінку засуджено за умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання. Адвокат оскаржив вирок, вважаючи, що кримінальне правопорушення вчинено в стані неосудності.

Чи підлягає скарга задоволенню?

Задача 9. За відкрите викрадення чужого майна, яке не поєднане з насильством, проти Круглова було порушено кримінальне провадження. Під час його розслідування він захворів на психічне захворювання, яке позбавило його можливості усвідомлювати свої дії. Круглова відправили на лікування до психіатричної лікарні. Через 2 роки він вилікувався.

Чи може Круглов бути притягнутий до кримінальної відповідальності?

Задача 10. За розбійний напад з метою заволодіння майном громадянина Вірта було засуджено до чотирьох років позбавлення волі. Відбувши один рік покарання, він захворів на психічне захворювання, яке позбавило його можливості усвідомлювати свої дії. Пробувши 3 роки у психіатричній лікарні, Вірт вилікувався і був направлений для відбування покарання.

Чи правильне рішення суду?

Семінарське заняття №8

Тема 9: Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

(2 год.)

План

1. Поняття, ознаки та значення суб'єктивної сторони кримінального правопорушення.
2. Поняття, форми та значення вини.
3. Умисел та його види.
4. Необережність та її види. Випадок (казус) та його відмінність від кримінально протиправної недбалості.
5. Змішана (подвійна) форма вини.
6. Мотив та мета кримінального правопорушення

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.

Виконати завдання:

1. Вкажіть, які із кримінальних правопорушень, передбачених розділом II Особливої частини КК України, характеризуються: а) умисною формою вини; б) необережною формою вини; в) змішаною формою вини.
2. Наведіть приклади кримінальних правопорушень, які характеризуються кримінальною протиправною самовпевненістю.
3. Наведіть приклади кримінальних правопорушень, які характеризуються

кримінальною протиправною недбалістю.

4. Чим відрізняється кримінальна протиправна самовпевненість від непрямого умислу ?

5. Чим відрізняється випадок (казус) від кримінальної протиправної недбалості ?

6. Наведіть приклади кримінальних правопорушень, передбачених КК України, що характеризуються змішаною формою вини.

7. Вкажіть 5 прикладів складів кримінальних правопорушень (назвати пункт, частину статті або статтю КК України), де мета виступає у якості обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення.

8. Вкажіть 5 прикладів складів кримінальних правопорушень (назвати пункт, частину статті або статтю КК України), де мотив виступає у якості обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення.

9. Чи тотожними є поняття “обмежена осудність” та “стан сильного душевного хвилювання”

10. Чим відрізняється мета кримінального правопорушення від суспільно небезпечних наслідків діяння.

Вирішити задачі:

Задача 1. Кондратюк висловив дільничному інспекторові погрозу «переламати його дітям ноги, якщо той буде продовжувати систематично перевіряти виконання установлених над ним обмежень адміністративного нагляду».

Визначте ознаки інтелектуального і вольового моментів умислу, якими характеризується вина Кондратюка.

Задача 2. Кравцов домовився зі своїм братом Степаном, який проживав в одній із зарубіжних країн, про систематичний обмін товарами, які пересилаються в спеціально обладнаному тайнику вагону. Для обладнання тайника і закладання в нього товару він залучив Паська, який здійснював технічний

огляд ходової частини залізничного потягу перед його відправленням зі станції.

Визначте вид умислу. Назвіть ознаки інтелектуального і вольового моментів, якими характеризується вина братів Кравцових і Паська.

Задача 3. Колона машин повільно рухалася по вулиці міста. Водій автобуса Попович відкрив книгу, почав її читати і не помітив різкої зупинки транспортного засобу, який їхав попереду. Внаслідок наїзду одному з пасажирів були спричинені середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Визначте форму і вид вини. Назвіть ознаки інтелектуального і вольового моментів, якими характеризується вина Поповича.

Задача 4. Слепцов на прохання невстановлених осіб продав їм наркотичні засоби. На момент припинення кримінального правопорушення він одержав гроші від власників наркотичних засобів за свою «роботу».

Охарактеризуйте суб'єктивну сторону вчиненого Слепцовим кримінального правопорушення.

Задача 5. Керівник підприємства Барсук оформив на роботу в якості кресляра з виготовленням креслень на дому студента, який ніякої роботи не виконував, а приходив на підприємство тільки для одержання заробітної плати. Отримані гроші він передавав Барсуку, а той за це частував його в кафе.

Визначте форму і вид вини Барсука.

Задача 6. Шофер Маточкін взяв з автомобіля, що знаходився на ремонті, номерні знаки і встановив їх на закріплену за ним автомашину. Потім поїхав у річковий порт і за допомогою підробленого подорожнього листа одержав там контейнер з імпортом взуттям. Викрадене він сховав у себе на дачі, а контейнер спалив.

Визначте ознаки інтелектуального і вольового моментів вини Маточкіна. Яким видом умислу характеризується його вина?

Задача 7. Раков, відчуючи злість до Торжкова, підговорив Лосева вистрелити в того з рушниці, переконуючи його, що рушниця заряджена

тільки порохом, і постріл лише налякає Торжкова. Лосєв вистрелив, але рушниця ви явилась зарядженою картечкою, і Торжков був убитий.

Визначте ознаки інтелектуального і вольового моментів психічного відношення Ракова і Лосєва до вчиненого.

Чи можливо визнати смерть невинною?

Задача 8. На кондитерську фабрику завезли два вагони цукру-сирцю. Стояла суха сонячна погода, і головний інженер наказав вивантажити товар на заасфальтований майданчик під відкритим небом. Будь-яких вказівок на крити цукор він не давав. Через два дні почалися зливи і багато цукру разом водою стекло в каналізацію. Фабриці була спричинена шкода.

Визначте психічне відношення головного інженера до вчиненого.

Задача 9. Жучкін і Авдієнко, повертаючись із сусіднього села додому в кузові вантажного автомобіля, посварилися. Жучкін декілька разів ударив Авдієнка по обличчю. Останній відповів йому тим же і, бажаючи припинити бійку, на ходу виштовхнув Жучкіна через борт машини. Жучкін упав на дорогу, ударився головою об асфальт. Внаслідок пролому черепа через декілька годин він помер.

Визначте психічне відношення до вчиненого Авдієнком.

Задача 10. Кравцов проник в квартиру, знаючи, що у ній знаходиться сейф із великою сумою іноземної валюти. Проте, у сейфі виявилось всього 400 доларів, які Кравцов забрав.

Чи є помилка у діях Кравцова? Який вид помилки, якщо так? Як кваліфікувати дії Кравцова.

Семінарське заняття № 9

Тема 10: Стадії вчинення кримінального правопорушення

(2 год.)

План

1. Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення.

2. Закінчене кримінальне правопорушення та його види.
3. Незакінчене кримінальне правопорушення і його види.
4. Добровільна відмова від кримінального правопорушення.

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.

Виконати завдання:

1. Наведіть приклади закінчених злочинів проти основ національної безпеки.
2. Наведіть приклади незакінчених кримінальних правопорушень проти життя.
3. Наведіть приклади готування до кримінальних правопорушень проти власності.
4. Наведіть приклади закінченого замаху на кримінальні правопорушення проти здоров'я особи.
5. Наведіть приклади незакінченого замаху на кримінальні правопорушення проти життя особи.
6. Чи можливий замах на вбивство через необережність ?
7. Чи є кримінально караним готування до умисного легкого тілесного ушкодження?
8. Змодельуйте ситуацію, яка б вказувала на вчинення замаху на непридатний об'єкт.

9. Змодельуйте ситуацію, яка б вказувала на вчинення замаху з непридатними засобами.

Вирішити задачі:

Задача 1. Кордун і Шипов зустріли ввечері на вулиці Кравченко, яка поверталася з роботи, і вирішили її зґвалтувати. Вони втягли її до порожньої квартири будинку, поклали на ліжку і почали роздягати, тримаючи за руки, ноги і затискуючи рота. Кравченко опиралася, кричала, витягла з куртки ножиці і вдарила ними Кордуна. В цей час у двері квартири хтось постукав, Кордун і Шипов злякавшись, що їх можуть затримати, вистрибнули у вікно і втекли.

Визначтесь з мотивацією, стадією вчинення кримінального правопорушення.

Задача 2. Морев під час сварки з Нурієвим намагався вдарити його лезом сокири по голові, але останній закрив голову рукою і удар прийшовся по ній. При повторній спробі завдати удару Нурієв відхилив голову і удар прийшовся по правому передпліччю. Тоді Морев підняв потерпілого і відвів у будинок. Нурієву було заподіяно тяжкі тілесні ушкодження. Дайте правову оцінку діям Морєва.

Задача 3. Баранов з метою вчинення крадіжки з магазину зателефонував туди сторожу Мінаєву і повідомив, що у його дружини почалися пологи. Коли той побіг додому, залишивши магазин без охорони, Баранов підійшов до магазину, але крадіжку вчинити не зміг, бо в цей час біля магазину перебувала група підлітків, які розпивали спиртні напої і співали. Дайте правову оцінку діям Баранова.

Задача 4. Проклова, яка була вагітною, вирішила позбутися дитини. Одразу після пологів вона викинула немовля з вікна восьмого поверху

гуртожитку, в якому проживала. Судово-медична експертиза встановила, що дитина народилася мертвою.

Чи підлягає Проклова кримінальній відповідальності?

Задача 5. Конюх у стані сильного сп'яніння близько 23-ї години чере підсобне приміщення проник до магазину, склав у мішок 28 пляшок горілки 40 банок консервів, цукерки, забрав також 9000 грн., які знайшов у шухляді та все приніс додому. Його дружина, дізнавшись про крадіжку, змусила віднести все назад, що він зробив о 3-й годині. Дружина йому допомагала віднести викрадене до магазину.

Чи підлягають Конюх і його дружина кримінальній відповідальності?

Задача 6. У медсестри Матюхи мати була хворою постійного догляду Бажаючи позбутись її, Матюха підсипала в їжу матері повільно діючу отруту для гризунів. Наступного дня вона почала себе картати за вчинене, а потім викликала лікаря. Своєчасне надання медичної допомоги відвернуло настання смерті. Чи можна Матюху вважати такою, що добровільно відмовилася від доведення кримінального правопорушення до кінця?

Задача 7. Дідух, Корис, Бурий, відбуваючи разом покарання за вчинені раніше розбійні напади, домовилися після звільнення з місць позбавлення волі об'єднатися в озброєну групу для здійснення нападів на «заможних» підприємців. Бурий, який звільнився на кілька місяців раніше, отримав завдання від керівника групи Дідуха - до моменту звільнення його і Кориса здобути зброю підшукати ще кілька осіб, а також визначити майбутні жертви нападів. Звільнившись із місць позбавлення волі, Бурий із Корисом та Дідухом напали на поліцейського, заподіявши йому ножом кілька поранень, і заволоділи пістолетом Невдовзі всі троє були затримані. При затриманні працівники поліції вимушені були застосувати зброю, внаслідок чого Бурого і Кориса було поранено.

Чи є в діях зазначених осіб ознаки закінченого складу бандитизму (ст. 257 КК України) ?

Задача 8. Вироком місцевого суду Ковальова засуджено за ч. 2 ст. 15, ч 1 ст. 152 КК за замах на зґвалтування. Познайомившись на весіллі з Ліною він завів її на околицю села, де наполягав на тому, щоб вона вступила з ним у статеві зносини. Коли та відмовилася, він збив її з ніг і, долаючи опір, бив по обличчю і голові, намагаючись при цьому вчинити статевий акт. Від ударів по голові потерпіла втратила свідомість, а коли прийшла до тями, то побачила, що напівроздягнений Ковальов сидить поруч. За поясненням Ліни вона не знає, чи вчинено з нею статевий акт. Вона лише засвідчила, що Ковальов намагався вступити з нею в статеві зносини й у відповідь на відмову побив її. Останній пояснив, що спочатку, після того як Ліна втратила свідомість, він не зміг вчинити статевий акт з фізіологічних причин, а потім побачивши, що вона не приходить до свідомості, побоюючись, що Ліна повідомить поліцію про його дії, відмовився від своїх попередніх намірів.

Дайте правовому оцінку діям Ковальова.

Семінарське заняття № 10

Тема 11: Співучасть у кримінальному правопорушенні (2 год.)

План

1. Поняття та ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні. Види співучасників.
2. Форми співучасті.
3. Підстави та межі відповідальності співучасників.
4. Спеціальні питання відповідальності співучасників.
5. Причетність до кримінального правопорушення.

Рекомендована література:

- 1.Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями від 23.12.2005 р. № 13 : Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальному судочинстві. Вереша Р.В., Карпунцов В.В. К.: Алерта, 2022. 322 с.
3. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
4. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
5. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
6. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.
7. Кваша О.О. Співучасть у злочині: структура та відповідальність : монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013, 560 с.

Виконати завдання:

1. Чи можлива співучасть у необережному знищенні або пошкодженні майна (ст. 196 КК України) ?
2. Чи може співучасть виступати кваліфікуючою ознакою складу кримінального правопорушення? Наведіть приклади.
3. Наведіть приклади підбурювання до вчинення кримінального правопорушення проти власності.
4. Наведіть приклади пособництва у вчиненні злочину проти основ національної безпеки.
5. Чи передбачена кримінальна відповідальність за причетність до кримінального правопорушення ?
6. Змодельуйте ситуацію, за якої має місце ексцес виконавця кримінального правопорушення.

7. Змодельуйте ситуацію, за якої має місце співвиконавство у вчиненні кримінального правопорушення.

Вирішити задачі:

Задача 1. Працівник морського порту Щеглов на території вантажного пірсу помітив пошкоджений контейнер. Через пролом у ньому він витягнув три пари взуття і забрав їх. Пізніше цей контейнер помітили вантажники Дубін, Яценко, Усов. Вони також взяли собі по декілька пар взуття. Усього було викрадено товарів на суму, яка перевищувала понад 40 мінімальних зарплат, установлених на момент вчинення кримінального правопорушення.

Чи можна визнати вказаних осіб співучасниками крадіжки?

Задача 2. Репета попросив Голубенка, який перевозив насіння соняшника від комбайна на склад, відсипати для нього частину насіння в лісосмузі. Голубенко виконав це прохання і висипав насіння на суму понад 25 мінімальних заробітних плат.

Визначте види співучасників. Чи можна притягнути Репету до кримінальної відповідальності за придбання майна, яке було здобуте злочинним шляхом?

Задача 3. Саленко, Стукалець і Гавриленко піднялися на п'ятій поверх дев'ятиповерхового будинку. Саленко залишився в ліфті для того, щоб ним ніхто не зміг скористатися, а Стукалець і Гавриленко, під виглядом працівників комунального підприємства, проникли в квартиру Гаккеля. Там Стукалець приставив до шиї господаря квартири ніж і зажадав видачі йому грошей та інших коштовностей, а Гавриленко в цей час складав у сумку вироби з кристалю та інші цінні речі.

Яка форма співучасті мала тут місце?

Задача 4. Клопер схилив Іванченка вчинити крадіжку речей із квартири Ялонського. Наступного дня він показав тому, де знаходиться квартира, на-

малював її план, повідомив про наявність у ній речей, які цікавлять його, про час, коли Ялонський буде вдома один, і про те, як проникнути до квартири за допомогою Євсеєнко. Клопер порадив також Іванченку взяти з собою ніж або викрутку, щоб відкрити замок, якщо господарів не буде вдома.

Біля 22-ї години Євсеєнко під виглядом робітниці ЖЕКу попрохала відчинити їй двері, потім разом з Іванченком увійшла в квартиру. Там Іванченко, погрожуючи Ялонському ножем, відібрав у нього 10 старовинних золотих монет і 9 ікон.

Визначте форму співучасті, види співучасників.

Задача 5. Солдатенко часто пиячив, бив дружину, а потім вирішив її вбити. Щоб виконати свій намір, він вступив у злочинний зговір із раніше судимими Часовікіним, Ларіним і Чертенком, які за гроші дали згоду вчинити на дружину Солдатенка напад і вбити її. Солдатенко докладно виклав учасникам нападу план вчинення злочину, порадив взяти в потерпілої золотий годинник, гроші, показав стежку, якою йтиме з нею, де треба вчинити напад, хто повинен наносити удари.

Визначте форми співучасті, види співучасників.

Задача 6. Зінченко організував озброєну групу в складі чотирьох чоловік. Протягом п'яти місяців вони нападали на магазини і окремих громадян. Переховувати викрадені речі їм допомагали Єременко і Моргунов.

Визначте форму співучасті і види співучасників.

Задача 7. Між подружжям Чернових склалися неприязні стосунки. Після чергової сварки Чернова вирішила вбити чоловіка. Для здійснення свого наміру вона залучила Губенка. Той погодився на це за грошову винагороду. Чернова привела його до себе на квартиру, передала йому сокиру і показала кімнату, де в цей час спав її чоловік. Після вбивства тіло кинули в озеро.

Визначте форми співучасті, види співучасників.

Семінарське заняття № 11

Тема 12: Множинність кримінальних правопорушень (2 год.)

План

1. Одиначне кримінальне правопорушення як складовий елемент множинності кримінальних правопорушень.
2. Види одиначних кримінальних правопорушень.
3. Поняття, ознаки та види повторності кримінальних правопорушень за КК України.
4. Сукупність кримінальних правопорушень та її види.
5. Поняття, види та ознаки рецидиву кримінальних правопорушень.

Рекомендована література:

1. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010р. № 7 / Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України у крим. справах. К.: А.С.К., 2013.
2. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
4. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
5. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
6. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.

Дати відповіді на питання:

1. Розкрийте ознаки одиначного кримінального правопорушення.

2. Визначте види одиничних кримінальних правопорушень.
3. Охарактеризуйте ознаки триваючого кримінального правопорушення. Наведіть приклади.
4. Дайте характеристику ознак продовжуваного кримінального правопорушення. Наведіть приклади.
5. Охарактеризуйте ознаки складного (складеного) кримінального правопорушення.
6. Що таке повторність кримінальних правопорушень та в чому її відмінність від продовжуваного кримінального правопорушення
7. Надайте характеристику видів повторності кримінальних правопорушень та окресліть її значення для кваліфікації.
8. Охарактеризуйте поняття та ознаки сукупності кримінальних правопорушень.
9. Охарактеризуйте види сукупності кримінальних правопорушень та відмежуйте їх від повторності.
10. Дайте визначення рецидиву кримінальних правопорушень, його видів, та значення для кваліфікації та для кримінальної відповідальності.

Вирішити задачі:

Задача 1. Раніше судимий за бандитизм Котов разом з Ієм таємно проникли до кафе. Викравши 3 пляшки горілки вони пішли в дитячий садок та розпили їх. Через 2 год. ці громадяни знову повернулись до кафе та заволоділи ще 2 пляшками коньяку та музичним центром. Під час залишення приміщення їх намагався затримати поліцейський у форменому одязі, який випадково проходив повз кафе. Заподіявши останньому середньої тяжкості тілесні ушкодження, особи втекли.

Чи має місце множинність кримінальних правопорушень?

Якщо «так», то визначте її вид.

Задача 2. К., працюючи на машинобудівному заводі, підмовив Сало та Ліра виносити із заводу різні запчастини та збувати їх на ринку. Для

прикриття своєї злочинної діяльності вони відкрили фірму та, оформивши документи на дружину Сало, почали відраховувати певні суми грошей головному інженеру заводу та працівникові охорони Бойко. Займаючись такою діяльністю протягом року та не сплачуючи податки, вони своїми діями заподіяли державі збитки на суму 1 млн. 300 тис. гривень.

Чи є в діях винних осіб множинність кримінальних правопорушень?

Якщо «так», то визначте її вид.

Задача 3. К. був затриманий на митниці під час спроби перевезти валізу із старовинними іконами. У ході розслідування було встановлено, що Крет раніше притягувався до кримінальної відповідальності за контрабанду, оскільки незаконно перевозив іноземну валюту через митний кордон України.

Чи мала тут місце множинність кримінальних правопорушень у діях Крета?

Задача 3. Неповнолітній Сор вночі написав на будинку слова нецензурного змісту та намалював непристойні малюнки. Слідчий відкрив кримінальне провадження за ч. 1 ст. 296 КК України. Суд звільнив Сора від кримінальної відповідальності і застосував до нього, згідно ст. 105 КК України, такий виховний захід, як застереження. Прокурор оскаржив таке рішення, посилаючись на повторне вчинення особою таких дій.

Чи підлягає скарга прокурора задоволенню?

Задача 4. Ковальчука було притягнуто до кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 152 КК України. Під час розслідування кримінального провадження у Ковальчука розвинувся реактивний психоз. Згідно з висновком судово-психіатричної експертизи Ковальчук потребував застосування примусових заходів медичного характеру. У зв'язку з цим, суд своєю постановою звільнив його від кримінальної відповідальності та застосував до нього примусовий захід медичного характеру – поміщення в психіатричну лікарню. Після трьох років лікування Ковальчук був

звільнений і після цього знову вчинив згвалтування. Слідчий кваліфікував його дії за ч. 2 ст. 152 КК України як згвалтування, вчинене повторно.

Чи правильним є рішення слідчого?

Задача 5. За вбивство Козака було засуджено за ч. 1 ст. 115 КК України до 10 років позбавлення волі. Через п'ять місяців після вступу вироку у законну силу Козак втік із кримінально-виконавчої установи. Через 5 років його затримали після нового вбивства.

Визначте вид множинності кримінальних правопорушень.

Задача 6. Вироком суду Козича засуджено за ч. 3 ст. 296 КК України за хуліганство, вчинене особою раніше судимою за хуліганство. Адвокат Козича подав скаргу, в якій вказав, що в діях його клієнта відсутній рецидив кримінальних правопорушень, тому що раніше (у 2000 р.) він був засуджений за ч. 1 ст. 206 КК України (редакція до 1 вересня 2001 р.), яка відсутня в чинному КК України.

Чи правомірною є скарга адвоката?

Задача 7. П'ятнадцятирічний Попов був притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 296 КК України. За ст. 47 КК України його було передано на поруки педагогічному колективу його школи.

Через шість місяців Попов знову вчинив хуліганські дії, передбачені ч. 1 ст. 296 КК України.

Чи є в діях П. повторність кримінальних правопорушень?

Варіант: Через рік П. знов учинив хуліганські дії, передбачені ч. 2 ст. 296 КК України.

Задача 8. Горін, перебуваючи у стані наркотичного сп'яніння, вчинив на вулиці вбивство фінським ножом випадкового перехожого. Злякавшись кримінальної відповідальності він заховав труп у підвалі багатоповерхового будинку і підпалив сміття, що знаходилось у тому приміщенні. Внаслідок пожежі Полін, який жив у підвалі задихнувся від диму.

Чи є в діях Гріна повторність кримінальних правопорушень?

Семінарське заняття № 12

Тема 13: Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння (2 год.)

План

1. Поняття, види, ознаки та значення обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.
2. Необхідна оборона: поняття, ознаки, межі правомірності.
3. Уявна оборона.
4. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, межі правомірності.
5. Крайня необхідність: поняття, ознаки, межі правомірності.
6. Фізичний або психічний примус: поняття, ознаки, межі правомірності.
7. Виконання наказу або розпорядження.
8. Діяння, пов'язане із ризиком.
9. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття діяльності організованої групи чи злочинної організації.
10. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України

Рекомендована література:

1. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002р. №1. Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальному судочинстві. / Вереша Р.В., Карпунцов В.В. К.: Алерта 2022. 322 с.
2. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
4. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.

5. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
6. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.
7. Осадчий В.І., Плугатир В.С., Савченко А.В. Кримінально-правовий захист і відповідальність працівників правоохоронних органів: навч. посібник. К., 2002.

Дати відповіді на питання, виконати завдання:

1. Здійсніть огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика).
2. Ознайомтесь з практикою ЄСПЛ щодо обставин, які виключають кримінальну протиправність діяння.
3. Як співвідносяться між собою необхідна оборона та уявна оборона?
4. Назвіть ознаки необхідної оборони?
5. Які межі правомірності при затриманні особи, що вчинила кримінально протиправне діяння?
6. Дайте поняття та ознаки крайньої необхідності?
7. У чому відмінність фізичного від психічного примусу?
8. Які особливості обставин, які виключають протиправність діяння з точки зору практики ЄСПЛ?

Вирішити задачі:

Задача 1. Громадянин Кор на ґрунті ревнощів неодноразово погрожував своїй дружині розправою, бив та ображав її. Одного разу, прийшовши додому вночі в стані сильного алкогольного сп'яніння, він знову вчинив скандал та, погрожуючи розправою, став наближатися до дружини. Побоюючись за своє життя вона схопила зі столу кухонний ніж і вдарила ним чоловіка у груди. Від отриманого поранення Кор помер.

Обґрунтуйте, чи діяла дружина Кора в обстановці необхідної оборони?

Задача 2. Томін у нічний час, перебуваючи у стані наркотичного сп'яніння, зустрів на вулиці Сака та попросив у нього закурити. Отримавши відмову, він накинувся на Сака і спробував вдарити його ножом. Злякавшись, Сак почав тікати, але Томін погнався за ним. З метою самозахисту Сак підібрав з землі металевий прут і тричі вдарив ним нападника, після чого втік і про те, що трапилося повідомив в поліцію. Від отриманих травм Томін помер.

Обґрунтуйте, чи є в діях Сака необхідна оборона?

Задача 3. Дронов розбив скло автомобіля та проник всередину. Це помітив Узов та вирішив затримати його. Підійшовши до Дронова, Узов почав вимагати від нього припинити свої дії та почав викликати поліцію. У відповідь Дронов вийшов з автомобіля та з погрозами побиття почав підходити до Узова. Тоді Узов схопив залізну арматуру, що лежала поруч, та вдарив нею по руці Дронова, заподіявши йому середньої тяжкості тілесні ушкодження. Позбавлений можливості чинити опір, Дронов був затриманий.

Обґрунтуйте, відсутнє чи наявне в діях Узова перевищення меж необхідної оборони?

Задача 4. Озброєний обрізом рушниці Новак зайшов до відділення банку та, погрожуючи працівниці банку Чілі зброєю, наказав передати йому всю готівку, яка є була в касі банку. Побоюючись за своє життя Чілі передала Новаку 350 тис. гривень.

Обґрунтуйте, наявна чи відсутня в діях Чілі яка-небудь обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння?

Задача 5. Під час бойових дій рядовий Кот відмовився виконувати наказ свого командира – капітана Зірка, який вимагав розстріляти взятого в полон військовослужбовця.

Обґрунтуйте, наявна чи відсутня в діях Кота яка-небудь обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння?

Задача 6. Навчаючись на 3 курсі університету, Федот мав незадовільні оцінки з профільюючих предметів та систематично прогулював заняття. Щоб

його не відрахували, Федот вирішив завдати незначної шкоди своєму здоров'ю, шляхом імітації нападу злочинців, внаслідок чого потрапити до лікарні та отримати академічну відпустку. З цією метою він виготовив саморобний вогнепальний пристрій, зарядив його порохом і поклав в ствол частини цвяху. Спочатку проханнями, а після й погрозами розправи, Федот змусив свого товариша Троя вистрелити йому в руку. В результаті пострілу, Федот отримав тяжке поранення і руку довелось ампутувати.

Обґрунтуйте, наявна чи відсутня в діях Троя яка-небудь обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння?

Задача 7. Перехожий Лінд помітив, що невідомі громадяни, якими виявилися Шрек та Оленд, намагаються викрасти речі з припаркованого транспортного засобу. Зробивши зауваження цим особам, Лінд у відповідь почув нецензурну лайку та погрози. До нього підійшов Шрек і вдарив його кулаком в обличчя. Лінд відійшов та вийняв з кишені куртки складаний ніж, попередивши, що вдарить ним будь-кого, хто почне його чіпати. Шрек та Оленд продовжували наближуватися до Лінда, який виставив ніж поперед себе і почав ним розмахувати у різні боки, одночасно відходячи до зупинки громадського транспорту. В цей час Шрек накинувся на нього і Лінд ножом вдарив його у шию. Від смертельного поранення Шрек помер.

Обґрунтуйте, відсутнє чи наявне в діях Лінда перевищення меж необхідної оборони?

Задача 8. Близько 9-ої години вечора між сусідами Кротом та Азір виникла сварка на побутовому ґрунті, в ході якої Крот почав кричати на Азір та погрожував їй розправою. Цього ж вечора Азір розповіла про це своєму чоловіку Семену, який пішов до квартири Крот, щоб поговорити з останнім. Проте між двома чоловіками також виник конфлікт, в результаті якого Крот схопив кухонний ніж і намагався ним вдарити Семена. Різким рухом Семен вихопив із рук Крот ніж і збив його з ніг. Після цього Семен наніс численні удари ножом по тулубу Кроту. В результаті отриманих поранень Крот помер на місці.

Обґрунтуйте, відсутнє чи наявне в діях Семена перевищення меж необхідної оборони?

Задача 9. В., знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, грубо порушив правила дорожнього руху, розпочавши рух по зустрічній смузі зі швидкістю 100 км/год. У зустрічному напрямку рухався автомобіль під керуванням Огіра. Коли між транспортними засобами залишалось декілька метрів і створювалась реальна загроза зіткнення, Огір спробував звернути у сторону, проте не впорався з керуванням, внаслідок чого автомобіль на швидкості вдарився в залізну огорожу. Три пасажери, які знаходилися у машині Огіра отримали тяжкі тілесні ушкодження. В. усвідомивши, що винен у ДТП, зник з місця події.

Обґрунтуйте, наявна чи відсутня в діях Огіра яка-небудь обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння?

Задача 10. Під час масових заворушень до приміщення одного з відділів поліції, в якому перебували троє поліцейських, з натовпу перед будинком у вікно хтось вкинув гранату Ф-1. Капрал Юров миттєво схопив гранату та викинув її назад у вікно. Від розриву гранати четверо людей загинуло, а семеро дістали тілесні ушкодження різного ступеня тяжкості.

Обґрунтуйте, наявна чи відсутня в діях Юрова одна із обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння?

Семінарське заняття № 13

Тема 14: Звільнення від кримінальної відповідальності (2 год.)

План

1. Поняття та ознаки інституту звільнення від кримінальної відповідальності.
2. Звільнення від кримінальної відповідальності на підставі норм Загальної та Особливої частини кримінального законодавства: класифікація видів звільнення.

3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям, підстави та умови такого звільнення.

4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим, підстави та умови такого звільнення.

5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки, підстави та умови такого звільнення.

6. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки, підстави та умови такого звільнення.

7. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, підстави та умови такого звільнення.

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.

3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.

4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.

5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.

6. Усатий Г.О. Кримінально-правовий компроміс. К.: Атіка, 2001.

Дати відповіді на питання, виконати завдання:

1. На якій стадії кримінального правосуддя можливе звільнення від кримінальної відповідальності?

2. На якій підставі всі види звільнення від кримінальної відповідальності поділяються на умовні та безумовні?

3. Проаналізуйте те загальне, що властиве усім видам звільнення від кримінальної відповідальності?

4. Яким принципам кримінального права відповідає подальше удосконалення та поширення сфери застосування звільнення від кримінальної відповідальності?

5. Визначте основні підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям?

6. Проаналізуйте, які кримінально-правові та кримінально-процесуальні ознаки звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки є основними?

7. Надайте кримінально-правову характеристику звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки?

8. Надайте кримінально-правову характеристику звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності?

Вирішити задачі:

Задача 1. Під час розгляду кримінального провадження в суді щодо Узова, який вчинив кримінальне правопорушення передбачене ст. 356 КК України, потерпілий Дрон заявив, що з ним примирився. У зв'язку з цим суд своєю ухвалою закрив кримінальне провадження, посилаючись на підстави, зазначені в ст. 46 КК України.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 2. Зайцев, готуючись до вбивства Озі, незаконно придбав, носив і зберігав при собі пістолет ТТ, але потім добровільно відмовився від доведення підготовленого кримінального правопорушення до кінця.

Чи підлягає Зайцев звільненню від кримінальної відповідальності за готування до умисного вбивства та за незаконне придбання, зберігання та носіння вогнепальної зброї?

Задача 3. Петров, знайшовши на зупинці бандуру в чохлі з документами, в яких вказувалось на особливу історичну цінність цієї речі, привласнив її. До органів поліції та місцевого самоврядування про знахідку не заявив.

У ході проведення оперативно розшукових заходів правоохоронним органам стало відомо про кримінальне правопорушення (ст. 193 КК України), вчинене Петровим. Останній, щиро розкався, визнав свою вину та, щоб уникнути притягнення до кримінальної відповідальності, усунув заподіяну шкоду, повернувши бандуру.

Дайте кримінально-правову оцінку цієї ситуації.

Задача 4. До суду звернувся колектив підприємства «Верес» із клопотанням, прийнятим на загальних зборах, про передачу на поруки підсудного Жоріна, який вчинив кримінальне правопорушення передбачене ч. 1 ст. 194 КК України. У судовому засіданні було винесено ухвалу про закриття кримінального провадження.

Підсудного Жоріна, який вперше вчинив кримінальне правопорушення та щиро покався, було звільнено судом від кримінальної відповідальності з передачею на поруки трудовому колективу.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 5. Раніше судимому за розбій Моряк, Федот та Хаял замовили вбивство Робака. При спробі реалізувати кримінально протиправну мету за допомогою вибухівки, Моряк заподіяв Робаку лише легкі тілесні ушкодження. Через 15 років Хаял повідомив поліцію про обставини вчинення цього кримінального правопорушення.

Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Чи можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності Моряк, Федот та Хаял?

Задача 6. Суд звільнив К. від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом (кримінальне правопорушення було вчинено вперше). Було з'ясовано, що К., під час заволодіння

транспортним засобом, погрожував потерпілому застосуванням насильства, небезпечного для життя чи здоров'я.

Чи правильним є рішення суду?

Семінарське заняття № 14

Тема 15: Поняття покарання. Система та види покарань (2 год.)

План

1. Поняття, ознаки та мета покарання.
2. Відмінність покарання від інших заходів державного примусу.
3. Система та види покарань за чинним КК України.
4. Основні покарання. Додаткові покарання

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.

Дати відповіді на питання, виконати завдання:

1. Як Ви вважаєте, у чому полягає кара як мета покарання ?
2. У чому полягає виправлення як мета покарання?
3. Аргументуйте, у чому проявляється сутність попередження як мети покарання?
4. Назвіть сутність ознаки покарання як заходу державного примусу?

5. Охарактеризуйте арешт, як окремих вид покарання.
6. Охарактеризуйте штраф як вид покарання.
7. Охарактеризуйте громадські роботи як вид покарання.
8. Охарактеризуйте виправні роботи як вид покарання.
9. Охарактеризуйте конфіскацію майна як вид кримінального покарання.
10. Охарактеризуйте позбавлення волі на певний строк як вид кримінального покарання.

Вирішити задачі:

Задача 1. Неповнолітню Вітер за крадіжку смартфона було засуджено до 2 місяців позбавлення волі.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 2. За привласнення чужого майна в особливо великих розмірах Горіна було засуджено до позбавлення волі на строк 8 років з конфіскацією майна, яке є його власністю. Серед майна був житловий будинок в сільській місцевості, в якому Горін та його сім'я (малолітні діти включно) постійно та давно проживали. Вважаючи, що жилий будинок не підлягає конфіскації, Горін подав апеляцію на вирок в цій частині.

Чи підлягає апеляція Г. задоволенню?

Задача 3. П.опов у минулому році був засуджений за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК України, а в цьому році знов вчинив хуліганські дії, за що був притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 296 КК України. Суд призначив Попову покарання у виді штрафу.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 4. Неповнолітнього Гоч за розбійний збройний напад було засуджено до 12 років позбавлення волі.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 5. Журу засуджено до довічного позбавлення волі за умисне вбивство при обтяжуючих обставинах. Кримінальне правопорушення було вчинено в день, коли йому виповнилося 18 років.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 6. До військовослужбовців строкової служби Сизого та Леуса суд застосував покарання у виді службового обмеження на 3 роки.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 7. Після святкування свого дня народження Козін, якому в цей день виповнилося 18 років, взяв участь у бійці. Під час бійки Козін завдав два удари складеним ножом в серце Феріну. і чотири удари в шию Шоріну. Внаслідок цього Ферін помер у лікарні наступного дня, а Шорін – через 5 днів. Щодо Козіна розпочате кримінальне провадження за вчинення злочину, передбаченого п.п. 1 і 7 ч. 2 ст. 115 КК України.

Чи може суд призначити К. покарання у виді довічного позбавлення волі?

Задача 8. Буз, керуючи автомобілем, перевищив дозволену швидкість і вчинив наїзд на пішохода, внаслідок чого останній отримав середньої тяжкості тілесні ушкодження. За ч. 1 ст. 286 КК України Буза засуджено до арешту на строк 6 місяців. В апеляції Буз прохав врахувати його особу та призначити замість арешту покарання у виді виправних робіт, оскільки, хоча йому і виповнилося 62 роки, він продовжує працювати, позитивно характеризується як за місцем роботи, так і за місцем проживання.

Чи підлягає апеляція Буза задоволенню?

Задача 9. За вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 143 КК України, суд застосував до Гої покарання у виді обмеження волі на строк 6 років.

Чи правильним є рішення суду? Права займатися певною діяльністю (медичною практикою), оскільки поряд з обмеженням волі воно передбачено в санкції ч. 1 ст. 140 КК України як альтернативне основне покарання і суд не

мав права призначати за одне кримінальне правопорушення обидва покарання одночасно.

Чи підлягає апеляція адвоката задоволенню?

Задача 10.

До військовослужбовців строкової служби Свириди та Ланового суд застосував покарання у виді громадських робіт терміном на 3 місяці.

Чи правильним є рішення суду?

Семінарське заняття № 15

Тема 16: Призначення покарання (2 год.)

План

1. Загальні засади призначення покарання.
2. Обставини, що пом'якшують покарання. Обставини, що обтяжують покарання.
3. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
4. Призначення покарання за сукупністю вироків.

Рекомендована література:

1. Про практику призначення судами кримінального покарання: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003р. №7 /Вісник Верховного Суду України. 2003. №6.
2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.

Виконати завдання:

1. Охарактеризуйте види та кримінально-правова характеристика загальних засад призначення покарання.
2. Види, класифікація та кримінально-правова характеристика обставин, які пом'якшують чи обтяжують покарання.
3. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинений у співучасті.
4. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
5. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання.
6. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
7. Призначення покарання за сукупністю вироків.
8. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.

Вирішити задачі:

Задача 1. Раніше судимий за грабіж Сорін, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вчинив крадіжку. За ч. 2 ст. 185 КК України його було засуджено до покарання у виді 4 років обмеження волі. Призначаючи це покарання, суд послався на визнання Сорін своєї вини, позитивну характеристику за місцем проживання та ту обставину, що на його утриманні знаходиться неповнолітня дитина.

Прокурор звернувся до апеляційного суду, поставивши питання про скасування вироку у зв'язку з невідповідністю призначеного покарання тяжкості злочину та особі засудженого, оскільки Сорін вчинив кримінальне правопорушення повторно, під час вчинення кримінального правопорушення перебував у стані алкогольного сп'яніння.

Чи обґрунтованими є доводи суду першої інстанції та прокурора?

Які з наведених обставин має врахувати апеляційний суд при призначенні покарання Соріна?

Задача 2. Безробітні Крук, Родь та Вітер із хуліганських мотивів заподіяли легкі тілесні ушкодження потерпілому Чоні. і були визнанні винними у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 296 КК України. Суд призначив кожному з них покарання у виді 2 років і 6 місяців обмеження волі, зазначивши в якості обтяжуючих обставин вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою та в стані алкогольного сп'яніння.

Чи відповідає вимогам закону призначене Круку, Родю і Вітеру покарання?

Задача 3. Проня було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України, до покарання у виді 5 років позбавлення волі, а за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України, – до 6 років позбавлення волі. На підставі ст. 70 КК України судом призначене остаточне покарання у виді 11 років позбавлення волі.

За яким правилом суд призначив остаточне покарання Проню?

Чи відповідає призначене покарання вимогам ст. 70 КК України?

Задача 4. Мирку було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України, до покарання у виді 3 років позбавлення волі, а за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України, – до 5 років позбавлення волі. На підставі ст. 70 КК України судом призначене остаточне покарання у виді 6 років і 6 місяців позбавлення волі.

За яким правилом суд призначив остаточне покарання Мирку?

Чи відповідає призначене покарання вимогам ст. 70 КК України?

Задача 5. Вілкула було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 257 КК України, до покарання у виді 12 років позбавлення волі, а за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 187 КК України, – до 8 років позбавлення волі. На

підставі ст. 70 КК України судом призначене остаточне покарання у виді 15 років позбавлення волі.

Чи відповідає вимогам закону призначене Вілкулу покарання?

Задача 6. Гриню було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 152 КК України, до покарання у виді 4 років позбавлення волі. Після відбуття 2 років позбавлення волі він вчинив у кримінально-виконавчій установі вбивство з корисливих мотивів (п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України), за яке йому було призначено покарання у виді 15 років позбавлення волі. Застосовуючи положення ст. 71 КК України, суд за сукупністю вироків визначив остаточне покарання у виді 19 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

Чи відповідає вимогам закону призначене Грині покарання?

Задача 7. Роя було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 189 КК України, до покарання у виді 5 років позбавлення волі. Під час відбування покарання Рой вчинив втечу з місця позбавлення волі і був засуджений за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 393 КК України, до покарання у виді 4 років позбавлення волі. На підставі положень ст. 71 КК України остаточне покарання йому призначено судом у виді 7 років позбавлення волі.

За якими правилами суд призначив остаточне покарання Рою?

Чи відповідає призначене покарання вимогам ст. 71 КК України?

Задача 8. Лозовика було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 206 КК України, до покарання у виді 3 років позбавлення волі, а за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 204 КК України, – до 5 років позбавлення волі зі спеціальною конфіскацією. Суд призначив йому остаточне покарання у виді 7 років позбавлення волі.

Чи відповідає вимогам закону призначене Лозовику покарання?

Семінарське заняття № 16

Тема 17: Звільнення від покарання та його відбування (2 год.)

План

1. Поняття, підстави та види звільнення від покарання та його відбування.
2. Звільнення від відбування покарання без його призначення.
3. Звільнення від подальшого відбування покарання.
4. Заміна покарання більш м'яким.
5. Пом'якшення покарання.

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваіте, 2014.

Дати відповіді на питання, виконати завдання:

1. Назвіть підстави та умови звільнення від відбування покарання з випробуванням та його види?
2. В чому полягає сутність та зміст звільнення від покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку?
3. Визначте матеріальні та формальні підстави умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.
4. Назвіть однакові та відмінні ознаки звільнення від відбування покарання на підставі амністії та помилування?

5. В чому полягають соціально-правові особливості звільнення від відбування покарання засуджених жінок, які є вагітними або мають малолітніх дітей?

6. Визначте основний зміст правового режиму іспитового строку засуджених жінок, які звільняються від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 79 КК?

7. Які підстави та умови звільнення від відбування покарання вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до трьох років, визначені за чинним кримінальним законодавством?

Вирішити задачі:

Задача 1. Суд визнав Вировича винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 150 КК України, та призначив йому покарання у виді позбавлення волі на строк 4 роки. Проте, враховуючи особу винного та інші обставини кримінального провадження, суд дійшов висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання і прийняв рішення про застосування до Вировича ст. 75 КК України, поклавши на нього обов'язок періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації. Протягом іспитового строку засуджений один раз без поважних причин не з'явився для реєстрації.

Яке рішення повинен прийняти суд після закінчення іспитового строку?

Задача 2. Азіза була затримана за збут підроблених білетів державної лотереї. Під час проведення обшуку за місцем її проживання з'ясувалося, що на квартирі обвинуваченої збиралися молоді люди, які з метою одурманювання вживали лікарські засоби. Сама ж Азіза з шестирічною дитиною мешкала у своєї матері, а на квартиру приходила щотижня для отримання грошей за використання її житла. Суд визнав Азізу винною у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 199 КК України та ст. 322 КК України, і, призначивши покарання за кожне

кримінальне правопорушення окремо, визначив остаточне покарання у виді шести років позбавлення волі.

Чи є підстави для звільнення Азізи від відбування покарання за ст. 79 КК України?

Задача 3. Суд, розглядаючи матеріали кримінального провадження про можливість умовно-дострокового звільнення Грині, засудженого до 10 місяців виправних робіт, відмовив у застосуванні до нього ст. 81 КК України, мотивуючи своє рішення невеликим строком призначеного покарання.

Чи правильним є рішення суду?

Які підстави необхідні для застосування умовно-дострокового звільнення щодо Грині?

Задача 4. Тригуба було визнано винним і засуджено за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 185, ч. 3 ст. 186, ч. 1 ст. 304 КК України. Але до моменту проголошення обвинувального вироку вийшов закон про амністію, положення якого поширювались, зокрема, на дії Тригуба, які були кваліфіковані за ч. 1 ст. 304 КК України. Суд прийняв рішення про звільнення засудженого від покарання за втягнення неповнолітніх у кримінально протиправну діяльність, а за інші кримінальні правопорушення, вчинення яких виключало застосування амністії, призначив покарання у виді позбавлення волі на 7 років.

Обґрунтуйте, чи мав право суд у даному випадку застосовувати амністію?

Задача 5. Вироком суду Шрека було засуджено за ч. 2 ст. 296 КК України на 1 рік і 6 місяців позбавлення волі із звільненням його від відбування покарання з випробуванням. Враховуючи тяжкість кримінального правопорушення та особу винного, суд встановив 2 роки іспитового строку. Через 8 місяців постановою суду Шрека звільнено від відбування покарання внаслідок акта амністії, як особу, що на день набрання Закону України «Про амністію» чинності відбула одну третину призначеного строку покарання.

Чи правильним є рішення суду?

Чи є вплив третини іспитового строку підставою до застосування амністії?

Задача 6. За заявою потерпілого Будя, згідно зі ст.ст. 477 і 478 КПК України, було відкрито кримінальне провадження щодо Жора за ч. 1 ст. 126 КК України. У судовому засіданні суд прийняв рішення про застосування до обвинуваченого амністії та закриття кримінального провадження. Потерпілий Будя, не погодився з таким рішенням суду, мотивуючи це п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК України, та подав апеляцію, в якій зазначив, що це кримінальне провадження підлягає закриттю лише в разі його примирення з обвинуваченим.

Чи підлягає апеляція Будя задоволенню?

Чи можна застосовувати амністію до підсудного, який не визнає своєї вини і заперечує проти амністування?

Задача 7. Суд визнав п'ятнадцятирічного Жирка винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 297 КК України. Але, враховуючи щире каяття і добровільне та повне усунення заподіяної злочином шкоди, суддя постановив про звільнення Жирка від покарання, застосувавши ст. 105 КК України, та призначив примусовий захід виховного характеру у виді направлення останнього до професійного училища соціальної реабілітації строком на 2 роки. Через 7 місяців рішенням суду Жирка було звільнено зі спеціальної навчально-виховної установи на підставі Закону України «Про амністію», в якому зазначалося: «Звільнити від покарання у виді позбавлення волі та від інших покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, засуджених за злочини, що не є тяжкими, осіб, які на момент вчинення злочину були неповнолітніми».

Чи правомірне рішення суду про застосування до Жирка акта амністії?

Задача 8. Кийка було засуджено за кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 442 КК України, до 15 років позбавлення волі. Із дня набрання чинності обвинувальним вироком його не було виконано протягом 15 років.

Чи можливе за таких умов застосування до Кийка звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку?

Семінарське заняття № 17

Тема 18: Судимість (2 год.)

План

1. Поняття, ознаки та правові наслідки судимості в кримінальному праві України.
2. Строки погашення судимості. Обчислення строків.
3. Зняття судимості: підстави та порядок реалізації.

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.

Дати відповіді на питання, виконати завдання:

1. Які часові межі судимості розглядаються в теорії кримінального права?
2. Які обставини зумовлюють визнання особи такою, що не має судимості?
3. Які кримінально-правові наслідки судимості передбачає КК України?

4. Охарактеризуйте загально-правові наслідки судимості.

5. Які кримінально-виконавчі наслідки судимості передбачені законодавством України?

6. Охарактеризуйте загальні умови та строки погашення судимості.

7. Охарактеризуйте умови та підстави зняття судимості, що передбачені КК України.

Вирішити задачі:

Задача 1. Проти Петрика було відкрито кримінальне провадження за ч. 5 ст. 27 і ч. 3 ст. 191 КК України та щодо нього був обраний захід забезпечення кримінального провадження – тримання під вартою. Досудове розслідування та судове провадження тривали більше року, але пособництво з боку Петрика у привласненні чужого майна, вчиненого за попередньою змовою групою осіб, так і не було доведено. У результаті суд засудив його за ч. 1 ст. 367 КК України із застосуванням ч. 2 ст. 69 КК до штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на підставі ч. 5 ст. 72 КК України повністю звільнив від відбування покарання.

Чи буде Петрик визнаватися таким, що має судимість, після набрання вироком законної сили?

Задача 2. За вироком суду Тригуба було визнано винним у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 209 і ч. 2 ст. 210 КК України. За сукупністю кримінальних правопорушень на підставі ст. 70 КК України остаточне покарання було призначене у виді чотирьох років позбавлення волі. На підставі Закону України «Про амністію» Тригуба було звільнено від відбування покарання.

Чи можна вважати Тригуба особою, раніше засудженою?

Задача 3. Вироком суду Кот був визнаний винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 191 КК України, та йому було призначено покарання у виді чотирьох років позбавлення волі. На

підставі Закону України «Про амністію» призначене Коту покарання було скорочено на половину.

Чи виникає у Кота судимість?

Задача 4. Сизого було засуджено за ст. 205 КК України до трьох років обмеження волі, за ч. 2 ст. 190 КК України – до трьох років позбавлення волі, за ч. 1 ст. 201 КК України – до шести років позбавлення волі.

В якому порядку може бути погашена судимість Сизого?

Чи впливає на обчислення строку погашення судимості дострокове звільнення від покарання?

Задача 5. Ян був засуджений судом за ч. 2 ст. 190 КК України до п'яти років позбавлення волі. У період відбування покарання він був умовно-достроково звільнений на два роки і три місяці. Через один рік щодо Яна до суду надійшло клопотання про зняття судимості.

Чи може суд задовольнити таке клопотання?

Задача 6. За вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 124 КК України, у січні цього року Ноя було засуджено за вироком суду без призначення покарання, тоді як у лютому цього року Кань був реабілітований за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 110 КК України.

Чи можна вважати Ноя і Каня такими, що мають судимість?

Задача 7. Лірник був засуджений за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 286 КК України, до обмеження волі на строк 3 роки з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк 3 роки зі звільненням від відбування покарання з випробуванням. За вироком суду йому був встановлений іспитовий строк тривалістю 2 роки. По його закінченню Лірник був остаточно звільнений від відбування покарання на підставі ч. 1 ст. 78 КК України.

З якого моменту Лірник буде визнаватися таким, що не має судимості?

Задача 8. Мур був засуджений за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 191 КК України, до позбавлення волі

на строк 4 роки з позбавленням права обіймати певні посади на строк 2 роки, за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 366 КК України, – до обмеження волі на строк 3 роки з позбавленням права обіймати певні посади на строк 2 роки, за сукупністю вчинених кримінальних правопорушень – до позбавлення волі на строк 5 років з позбавленням права обіймати певні посади на строк 3 роки.

Через який строк після відбуття основного покарання Мур буде визнаватися таким, що не має судимості?

Семінарське заняття №18

Тема 19: Обмежувальні заходи. Інші заходи кримінально-правового характеру (2 год.)

План

1. Обмежувальні заходи.
2. Поняття, мета та види примусових заходів медичного характеру.
3. Примусове лікування.
4. Поняття спеціальної конфіскації та випадки її застосування.

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Жук І.В. Обмежувальні заходи у кримінальному праві України: правова природа та сутність. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2019. Вип. 55. Т. 2. С. 83–86
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: станом на 2018 р. / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ: ВД Дакор, 2018. С. 1360.
4. Нікіфорова Т. І. «Теорія і практика застосування заходів кримінальноправового характеру»: навч. посіб. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020.

5. Примаченко В.Ф. Окремі аспекти визначення місця обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство в системі заходів кримінально-правового характеру. Організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству реалії та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (31 травня 2019 р). Запоріжжя: КПУ, 2019. 174 с.

6. Харитонова О. Обмежувальні заходи в системі інструментів запобігання та протидії домашньому насильству. Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінально-процесуального та криміналістичного забезпечення безпеки України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (30 листопада 2018 р., м. Дніпро). Дніпро: Видавець Біла К.О., 2018. С. 214–216.

Дати відповіді на питання, виконати завдання:

1. Вкажіть, який зміст примусового лікування закріплений у КК України?
2. У чому полягає проблема регулювання примусове лікування осіб, які вчинили кримінальні правопорушення?
3. Дайте визначення спеціальної конфіскації майна як іншого засобу кримінально-правового характеру.
4. Що є юридичним фактом для застосування спеціальної конфіскації?
5. Яке майно підлягає спеціальній конфіскації?

Вирішити задачі:

Задача 1. Танкевич вчинила умисне вбивство свого чоловіка. Під час досудового розслідування в неї розвинувся реактивний психоз. Лікарсько-експертною комісією було рекомендовано направити Танкевич до психіатричного закладу на лікування. У зв'язку з цим суд звільнив Танкевич від кримінальної відповідальності та застосував до неї примусові заходи медичного характеру.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 2. В ухвалі суду щодо Рудакова зазначено: «Вина Рудакова у вчиненні умисного вбивства з хуліганських мотивів повністю підтверджена, але у зв'язку з тим, що він визнаний неосудним, кримінальне провадження щодо нього підлягає закриттю, а сам Рудаков підлягає направленню на лікування до психіатричного закладу із суворим наглядом». Рудаков захворів після вчинення кримінального правопорушення на психічну хворобу.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 3. За вчинення умисного тяжкого тілесного ушкодження Мурзу було засуджено до п'яти років позбавлення волі. Відбувши половину строку покарання, Мурза утік з місця позбавлення волі. Через сім років його затримали під час спроби вчинити крадіжку. Оскільки виникли сумніви щодо осудності Мурзи, його направили на судово-психіатричну експертизу. Комісією лікарів-психіатрів було встановлено, що Мурза перебуває в реактивному стані, який розвинувся на фоні травматичної енцефалопатії. За психічним станом він не здатний усвідомлювати свої дії та підлягає направленню на примусове лікування до психіатричного закладу.

Яке рішення має прийняти суд?

Задача 4. Щодо Троя було розпочато кримінальне провадження за ч. 1 ст. 309 КК України, а саме, за зберігання наркотичного засобу без мети збуту. У суді Трой свою вину визнав повністю, вказавши, що змушений вживати наркотичні засоби, оскільки хворий на хронічну наркоманію. Ухвалою суду Троя було звільнено від кримінальної відповідальності з покладанням на нього обов'язку пройти курс лікування від наркоманії.

Чи правомірним є рішення суду?

Задача 5. Чак був засуджений за ч. 3 ст. 133 КК України до позбавлення волі на строк 3 роки. На підставі ст. 96 КК України до нього застосоване примусове лікування від сифілісу. Через 1 рік і 7 місяців Чак подав клопотання до суду про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання на підставі п. 1 ч. 3 ст. 81 КК України. Суд відмовив у такому

звільненні, мотивуючи своє рішення тим, що Чак не закінчив лікування від сифілісу.

Чи обґрунтованим є таке рішення суду?

Задача 6. Єськову було засуджено за ч. 1 ст. 307 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 5 років. Оскільки було встановлено, що вона є ВІЛ-інфікованою, суд на підставі ст. 96 КК України призначив їй примусове лікування. Єськова оскаржила це рішення, вказавши, що суд не мав права призначити їй примусове лікування, оскільки ВІЛ-позитивний статус – це її особиста справа. Вона зазначила, що відомості про проведення медичного огляду щодо зараження ВІЛ є конфіденційною інформацією та без її згоди взагалі не могли бути розголошені.

Чи обґрунтованою є скарга Єської?

Задача 7. Орлова було засуджено за вчинення розбою до 7 років позбавлення волі. Під час відбування покарання він захворів на казеозну пневмонію. Адвокат Орлова звернувся до суду з клопотанням про звільнення Орлова від подальшого відбування покарання у зв'язку з хворобою на підставі ч. 2 ст. 84 КК України. Суд відмовив у задоволенні клопотання, а натомість призначив Орлову примусове лікування на підставі ст. 96 КК України.

Чи правильним є рішення суду?

Задача 8. Аліна було засуджено на підставі ч. 2 ст. 310 КК України за те, що він на присадибній ділянці свого будинку, не маючи спеціального дозволу, посіяв та вирощував 107 рослин роду коноплі. Аліну було призначено покарання у виді позбавлення волі на строк 3 роки. Прокурор оскаржив це рішення, вказавши на те, що суд безпідставно разом із покаранням не застосував спеціальну конфіскацію предмета злочину.

Чи правомірною є скарга прокурора?

В яких випадках та на яких підставах застосовується спеціальна конфіскація?

Семінарське заняття № 19

Тема 20: Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

(1 год.)

План

1. Поняття та ознаки юридичної особи. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.
2. Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру.
3. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб та їх характеристика.
4. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за сукупністю кримінальних правопорушень.

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: станом на 2018 р. / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ: ВД Дакор, 2018. С. 1360.

Дати відповіді на питання, виконати завдання:

1. Охарактеризуйте міжнародно-правові акти, в яких фіксується необхідність протидії кримінальній активності юридичних осіб засобами кримінального права.

2. З якою метою закріплюються засоби кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб у чинному КК України?

3. Які засоби кримінально-правового характеру застосовуються до юридичних осіб?

4. Охарактеризуйте штраф як засіб кримінально-правового характеру, що застосовується до юридичних осіб.

5. Що таке ліквідація як засіб кримінально-правового характеру, що застосовується до юридичних осіб?

6. Які особливості конфіскації майна встановлює КК як засобу кримінально-правового характеру, що застосовується до юридичних осіб?

7. Які юридичні факти для реалізації заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб закріплює КК України?

8. З якими обставинами чинний КК України пов'язує звільнення юридичних осіб від застосування заходів кримінально-правового характеру

Вирішити задачі:

Задача 1. Діючи за попередньою змовою, засновник ТОВ «Колордрук» Рудаков та директор ТОВ «Ріоторг» Гринько уклали фіктивні господарські договори на придбання та продаж товарів. За наслідками укладення таких договорів до офіційних документів вносилися завідомо неправдиві відомості щодо проведених господарських операцій, а на поточні банківські рахунки декількох фіктивних підприємств перераховувалися значні суми безготівкових коштів, які Рудаков та Гринько конвертували в готівку та розподіляли між собою. В подальшому Рудаков та Гринько, з метою приховання незаконного походження таких коштів, вчинювали різноманітні фінансові операції.

Яке рішення має прийняти суд щодо зазначених вище юридичних осіб?

Задача 2. Директор обласного комунального агролісогосподарського підприємства «ОблЛіс» К. безпідставно надав С. дозвіл на проведення вирубки лісових насаджень, зокрема, 70 дерев породи ясен та липа. За це К. одержав неправомірну вигоду у розмірі 2 тис. доларів США, які було витрачено на ремонт приміщення підприємства.

Яке рішення має прийняти суд щодо підприємства «ОблЛіс»?

Задача 3. Службові особи ДП (державного підприємства) «Одеський морський торговельний порт» Лень та Фус з метою отримання неправомірної вигоди, зловживаючи своїм службовим становищем, уклали договори бербоутного чартеру з ТОВ «Караван-Тур» на невігідних для підприємства умовах. В результаті таких дій ДП недоотримало прибутку на суму 560 тис. гривень.

Чи є підстави для застосування щодо ДП «Одеський морський торговельний порт» заходів кримінально-правового характеру?

Задача 4. Ізов звернувся з проханням до знайомого Чауса, директора ТОВ «Видавництво-Міст», надрукувати 400 примірників брошури свого авторства «Справедливий вибір». Чаус, не ознайомившись належним чином зі змістом брошури, дав вказівку працівнику видавництва виконати замовлення. За друкарські послуги на рахунок ТОВ Ізов перерахував необхідну суму коштів.

Під час розповсюдження брошур Ізов був затриманий уповноваженими особами. Як виявилось, зміст цих матеріалів містив заклики до насильницької зміни і повалення конституційного ладу України та до захоплення державної влади.

Чи є підстави для застосування щодо ТОВ «Видавництво-Міст» заходів кримінально-правового характеру?

Задача 5. Сільський голова Закарпатської області Дмитрук, маючи намір змінити межі території та державного кордону України, на порушення порядку, встановленого Конституцією України, вступила у змову з Олешком та Хвостом. За їхньої допомоги Дмитрук організувала та провела на території

свого села референдум, на якому було поставлене питання щодо входження території села до складу Румунії.

Чи можуть бути застосовані заходи кримінально-правового характеру щодо сільської ради?

До яких юридичних осіб застосовуються такі заходи?

Тема 21: Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх (1 год.)

План

1. Загальна характеристика особливостей кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
2. Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.
3. Покарання, які застосовуються до неповнолітніх, та їх особливості.
4. Призначення покарання неповнолітнім.
5. Звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.
6. Погашення та зняття судимості щодо неповнолітніх.

Рекомендована література:

1. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру: постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 травня 2002р. №6: Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальному судочинстві. / Вереша Р.В., Карпунцов В.В. К.: Алерта 2022. 322 с.
2. Берзін Павло. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади. К.: Дакор, 2018. 404 с.
3. Борисов В.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Дакор, 2020. 768 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник, К.: Правова єдність, 2020. 768 с.
5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. К.: Ваїте, 2014.

Дати відповіді на питання, виконати завдання:

1. Який юридичний факт для звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру передбачений КК України?

2. Які особливості звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності встановлені ст. 106 КК України?

3. Охарактеризуйте особливості застосування до неповнолітніх окремих видів покарань.

4. Які особливості призначення покарання неповнолітнім передбачають норми розділу XV Загальної частини КК України?

5. Які межі остаточного покарання, що може бути призначене неповнолітньому за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків, встановлені КК України?

6. Охарактеризуйте особливості звільнення неповнолітнього від відбування покарання з випробуванням?

7. Охарактеризуйте особливості звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

8. Розкрийте особливості застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання неповнолітніх.

9. Охарактеризуйте особливості погашення і зняття судимості в осіб, які вчинили кримінальне правопорушення до досягнення ними вісімнадцятирічного віку.

Вирішити задачі:

Задача 1. Сімнадцятирічний Діанов вчинив крадіжку з проникненням в житло. Його було засуджено за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України. Під час досудового розслідування Діанов щиро розкався у вчиненому, повністю відшкодував потерпілому всі завдані збитки.

Чи можливе звільнення Діанова від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2. Швайко був притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 152 КК України, оскільки вчинив зґвалтування з використанням безпорадного стану потерпілої особи. На момент вчинення кримінального правопорушення Швайко не виповнилося 17 років.

Чи можливе звільнення Швайко від відбування покарання з випробуванням?

Задача 3. Неповнолітній Катін на початку квітня минулого року був засуджений до одного року виправних робіт за зараження іншої особи венеричною хворобою. Через недбалість співробітника органу, що відає виконанням цього виду покарання, вирок суду не було виконано. Катін покарання не відбув. У листопаді минулого року Катін вчинив нове кримінальне правопорушення.

Чи повинен Катін відбувати покарання за перше кримінальне правопорушення?

Які строки виконання обвинувального вироку суду?

Задача 4. Шістнадцятирічний Лобов був засуджений за крадіжку чужого майна з проникненням в житло до 4 років позбавлення волі. Після відбуття ним 1 року і 5 місяців позбавлення волі адміністрація спеціальної виховної установи та комісія в справах неповнолітніх направила в суд клопотання про умовно-дострокове звільнення Лобова, вказавши, що він довів своє виправлення та відбув більше третини призначеного судом покарання.

Чи підлягає таке клопотання задоволенню? Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 5. Чотирнадцятирічний Лавров був засуджений за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України, до позбавлення волі строком на три роки зі звільненням від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком два роки. Через рік він вчинив крадіжку та був притягнутий до кримінальної відповідальності за

вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України. Суд призначив йому покарання у виді позбавлення волі на строк 2 роки.

Чи правильно суд призначив Лаврову покарання за вчинене кримінальне правопорушення? За якими правилами і в яких межах суд повинен призначити покарання Лаврову?

Задача 6. Вироком суду Перов був засуджений за жорстоке поводження з тваринами за ч. 1 ст. 299 КК України до штрафу в розмірі 40 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. При цьому суд встановив, що Перов є учнем 11-го класу, немає самостійного доходу, власних коштів та майна.

Чи є правильним є рішення суду? Які додаткові покарання можуть бути застосовані до неповнолітніх?

Задача 7. Тринадцятирічний Сівак влаштував бійку з однокласником Жориком У результаті нанесених ударів по голові, останній втратив зір на одне око.

Чи можуть бути застосовані до Сівака примусові заходи виховного характеру?

Якщо «так», то які та в якому порядку?

Задача 8. Неповнолітній Лісов, раніше судимий за крадіжку чужого майна, на шлях виправлення не став і знову вчинив кримінальне правопорушення. Так, з метою заволодіння чужим майном, Лісов вчинив вбивство громадянки Шарая. Суд засудив Лісова до довічного позбавлення волі.

Яке покарання може бути призначене Лісову за вчинене кримінальне правопорушення?

Чи правильним є рішення суду в даному випадку?

Який максимальний строк покарання у виді позбавлення волі може бути призначено неповнолітньому?

Задача 9. Рябов, будучи неповнолітнім, вчинив заволодіння транспортним засобом, поєднане з насильством, що не є небезпечним для життя та здоров'я потерпілого Коріка. Суд, урахувавши обставини, що обтяжують та пом'якшують покарання, умови життя та інші характеристики особи Рябова, призначив йому за вчинений злочин покарання у виді восьми років позбавлення волі.

Чи є правильним є рішення суду?

Задача 10. Котов був притягнутий до кримінальної відповідальності за те, що разом з неповнолітнім Гномом, за попередньою змовою між собою, вчинив заволодіння особистим майном Юраша шляхом шахрайства. Вчиненим кримінальним правопорушенням була заподіяна значна шкода потерпілій особі. Рішенням суду Гном був звільнений від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру, а Котов був засуджений до двох років позбавлення волі.

Чи правильним є рішення суду щодо Гнома?